

ХОРХЕ ЛУИС БОРХЕС ТВОРЕЦЪТ

Превод от испански: Румен Стоянов, 1994

chitanka.info

Никога не бе се застоявал в насладите на паметта. Впечатленията се плъзгаха край него, моментни и преживени; грънчарското яркочервено, небосводът, отрупан със звезди, които бяха и богове, луната, от която бе паднал един лъв, гладкостта на мрамора под бавните чувствителни възглавнички на пръстите, вкусът на глиганското месо, което му харесваше да разкъсва с бели и внезапни отхапки, някоя финикийска дума, черната сянка, която едно копие хвърля върху жълтия пясък, близостта на морето или на жените, тежкото вино, чиято тръпчивост медът накърняваше, можеха да обхванат изцяло пределите на неговата душа. Познаваше ужаса, но и гнева, и храбростта и веднъж бе първият, изкачил една вража крепостна стена. Жаден, любопитен, случаен, без друг закон освен насладата и непосредственото безразличие, ходи по шарената земя и гледа на единия или другия бряг на морето градовете на хората и техните покои. По многолюдните тържища или в подножието на една планина с неясен връх, в която спокойно можеше да има сатири, бе слушал объркани истории и ги бе приел, както приемаше действителността, без да проучва дали бяха верни или лъжливи.

Постепенно красивата вселена го напусна; инатливата мъгла заличи линиите на ръката му, нощта се обеззвезди, земята беше несигурна под нозете му. Всичко се отдалечаваше и объркваше. Когато узна, че ослепява, извика — стоическият свян още не бе измислен и Хектор можеше да избяга без вреда. *Вече не ще виждам (почувства) нито небето, пълно с митичен ужас, ни това лице, което годините ще преобразят.* Дни и нощи минаха в тази безотрадност на неговата плът, но една сутрин се пробуди, погледна (вече без почуда) размитите неща, които го заобикаляха и необяснимо почувства, както човек разпознава някоя музика или глас, че вече му се бе случвало всичко това и че бе се възправял пред него с уплаха, но и с ликуване, надежда и любопитство. Тогава се спусна до своята памет, която му се стори несвършваща, и успя да извади от онзи световъртеж изгубения спомен, който грейна като монета под дъжда, сигурно защото никога не бе го гледал освен може би в някой сън.

Споменът беше такъв. Бе го оскърбило друго момче и той бе изтичал до баща си и му бе разправил историята. Той го остави да говори, сякаш не го слушаше или не разбираше, и откачи от стената един бронзов кинжал, красив и изпълнен с власт, за който хлапакът бе

жадувал крадешком. Сега го държеше в ръцете си и изненадата от притежанието отстрани изстраданата хула, но гласът на бащата казваше: *Нека някой да разбере, че си мъж*, и имаше заповед в гласа. Нощта ослепяваше пътищата; прегърнал кинжала, в който предчувстваше магическа сила, слезе по стръмния склон, обграждащ къщата, и изтърча на морския бряг, мечтаейки, че е Аякс и Персей, и населявайки с рани и битки соления мрак. Точния вкус на онзи миг диреше сега — не го беше грижа за останалото: оскърбленията на предизвикателството, несръчното сражение, завръщането с кървящото оръжие.

Друг спомен, в който също имаше нощ и неотменимо приключение, бликна от първия. Една жена, първата, отредена му от боговете, бе го чакала в мрачината на една подземна гробница и той я търси из галерии, които бяха като каменни мрежи, и по наклонености, тънещи в мрачината. Защо идваха у него тези спомени и защо идваха без горчилка, просто като предочертание на настоящето?

Със сериозна почуда разбра. В тази нощ на смъртните му очи, в която сега се спускаше, го чакаха също любовта и опасността. Арес и Афродита, защото вече отгатваше (защото вече то обгръщаше) един шум от слава и от хекзаметри, един шум от мъже, бранещи храма, който боговете не ще спасят, и от черни кораби, които търсят по море обичан остров; шумът на Одисеи и на Илиади, които неговата орис бе да възпее и да остави да кънтят дълбоко в човешката памет. Знаем тези неща, ала не онези, които почувства, слизайки в последната мрачина.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.